

14. Vrh kmetijskih in živilskih podjetij

4. junij 2014

Grand Hotel Bernardin

Portorož

STANJE V SLOVENSKI ŽIVILSKOPREDELOVALNI INDUSTRIJI

doc. dr. Aleš KUHAR

EAAE 2014 Congress

Ljubljana, Slovenia

14th Congress of European Association of Agricultural Economists
»Agri-Food and Rural Innovations
for Healthier Societies«

Ljubljana, Slovenia,
August 26 – 29, 2014

VSEBINA

- **Gibanja cen**
- **Zunanjetrgovinska menjava**
- **Proračunsko ukrepanje**
- **Uspešnost poslovanja**
- **Zaključki**

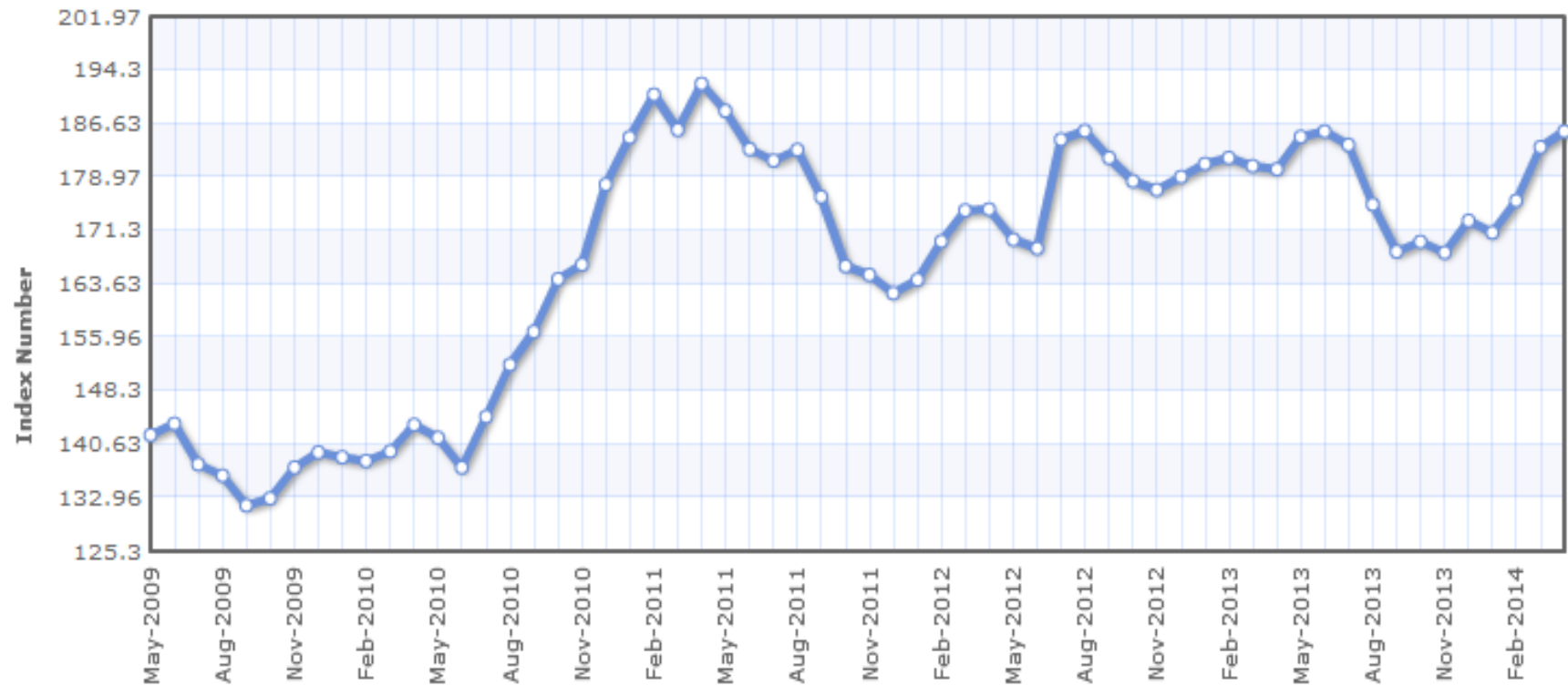
GIBANJA CEN

IMF Commodity Food Price Index, Monthly Price

(Includes Cereal, Vegetable Oils, Meat, Seafood, Sugar, Bananas, Oranges Price)

Maj 2009 – April 2014; I=130,6

Indeks; 2005 = 100

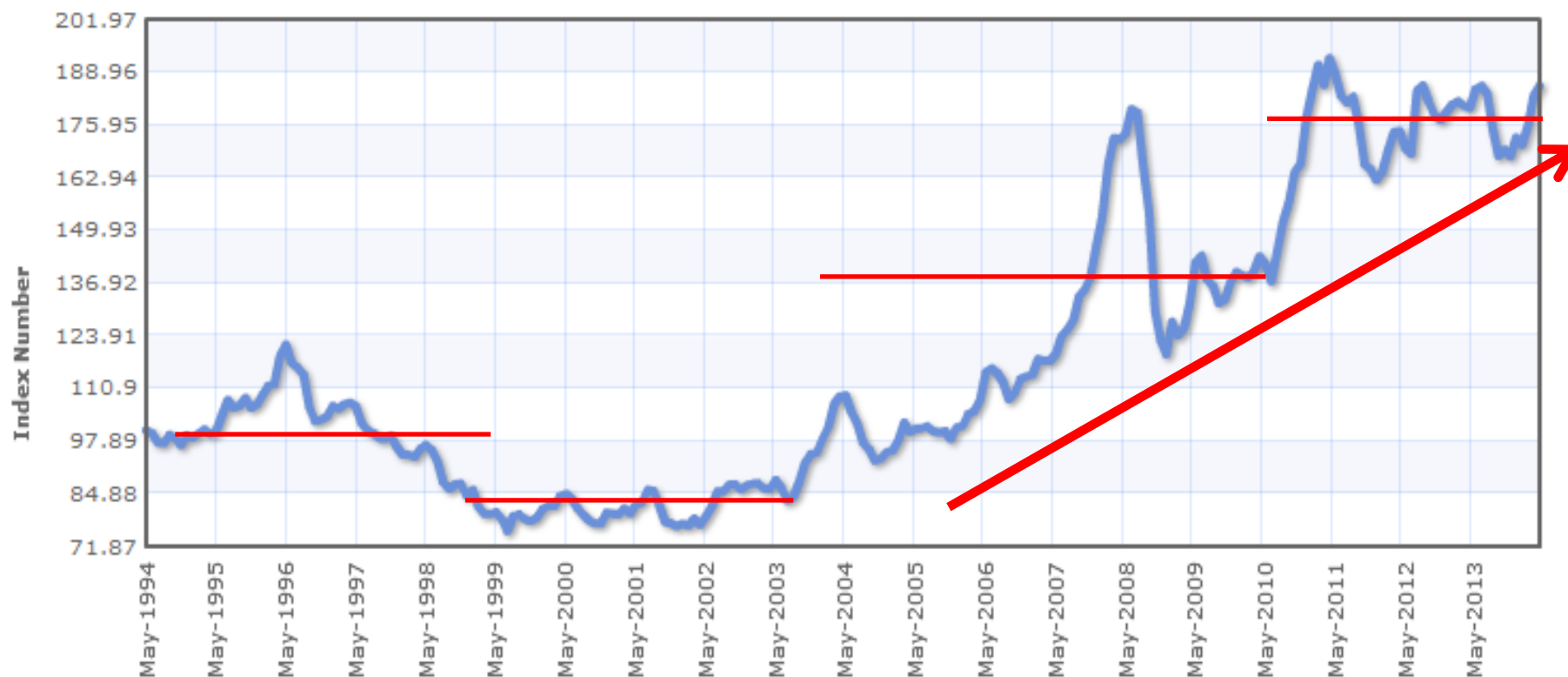
IMF Commodity Food Price Index, Monthly Price

(Includes Cereal, Vegetable Oils, Meat, Seafood, Sugar, Bananas, and Oranges Price)

Dvajsetletna perspektiva *Trendni cenovni preskok + izrazita volatilnost*

Maj 1994– april 2014; I=182,6

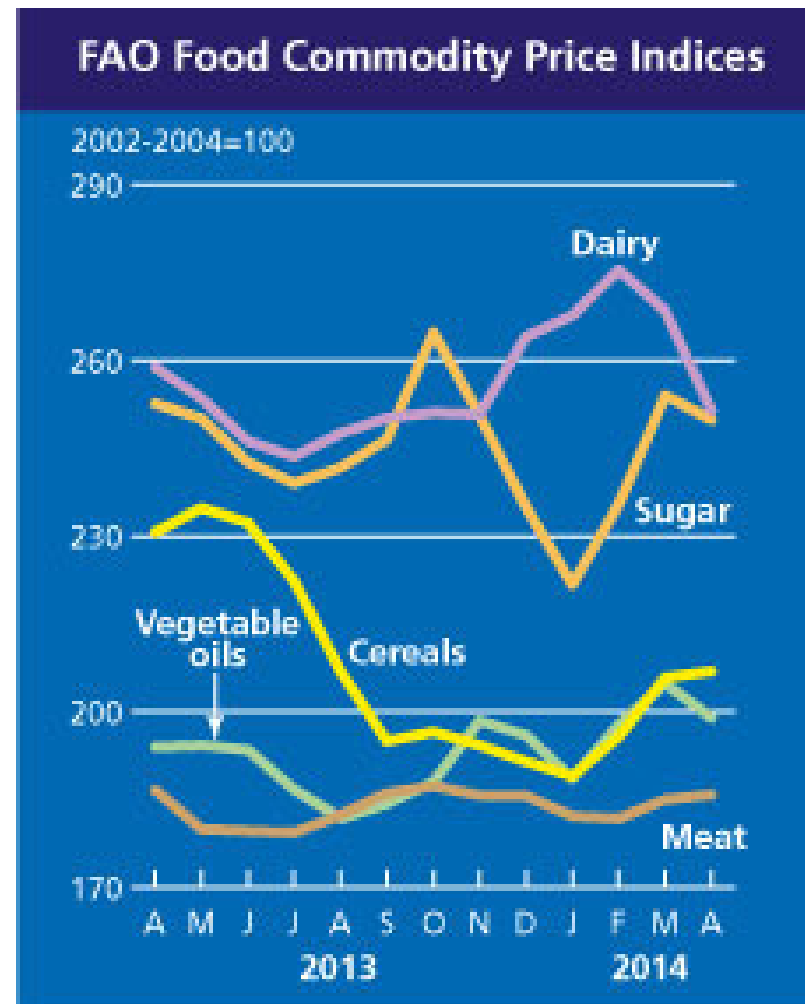
Indeks; 2005 = 100

FAO “Food Price Index”

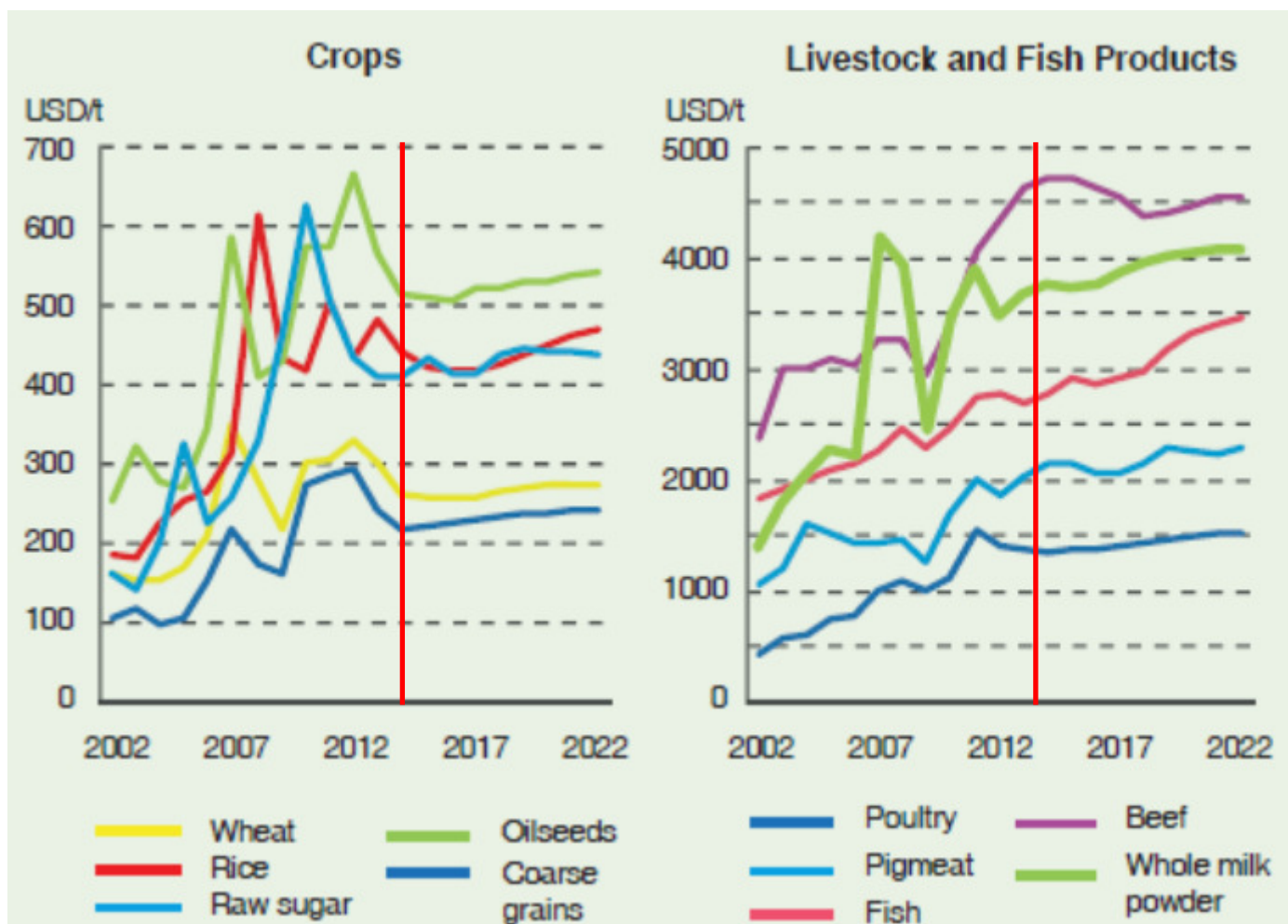
Monthly change in international prices of a basket of food commodities. Five commodity group price indices with 55 quotations, weighted with the average export shares of each of the groups for 2002-2004.

„Umirjeno“ stanje na izvoznih trgih, z nekaterimi izjemami (*mleko, žita, sladkor*)!
Kitajska zmanjšuje uvoz SMP&co., dobre napovedi za sladkor, žita – Ukrajina?

Dolgoročne projekcije; globalno

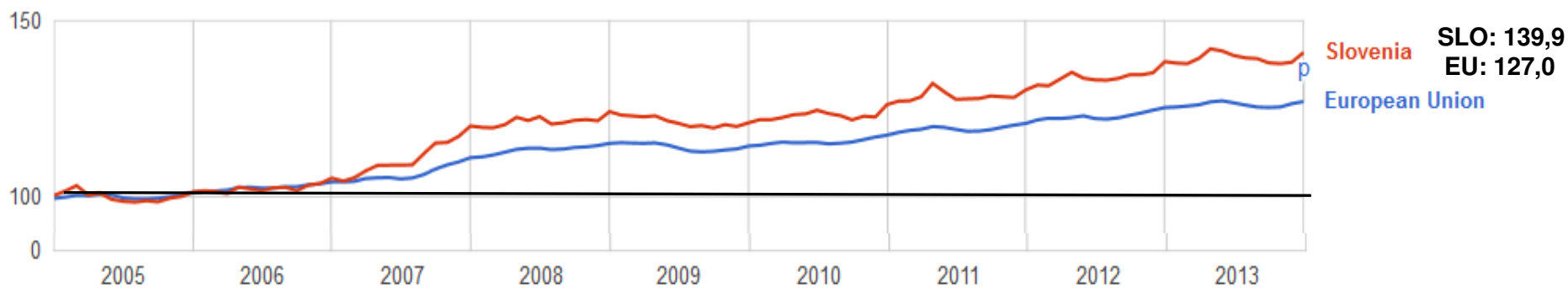
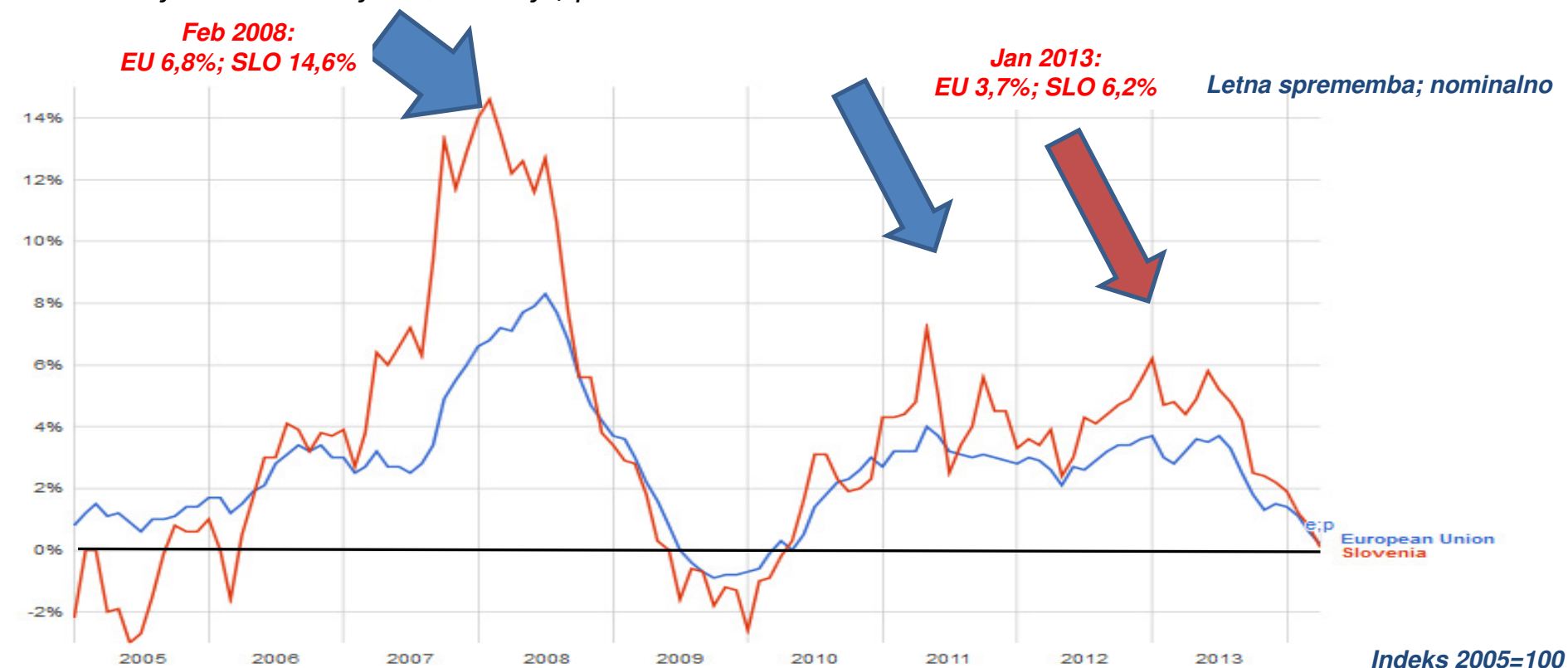
Rastlinski proizvodi z zmerno prognozo cen – obseg proizvodnje visok.
Živalski proizvodi z večjim gradientom rasti – zmanjšan stalež in rast povpraševanja.
(npr. 30-% rast povpraševanja po mleku in ml.proizv.)

Razvoj cen v agroživilski verigi

Primerjava maloprodajnih cen hrane (brez pijač) EU-SI

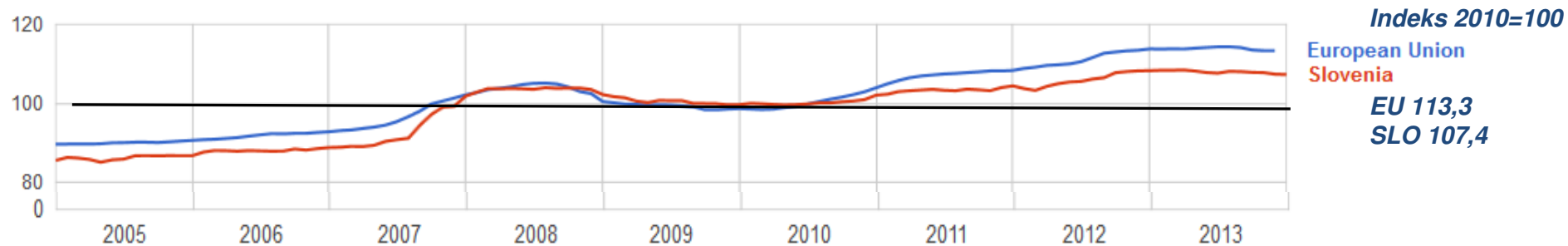
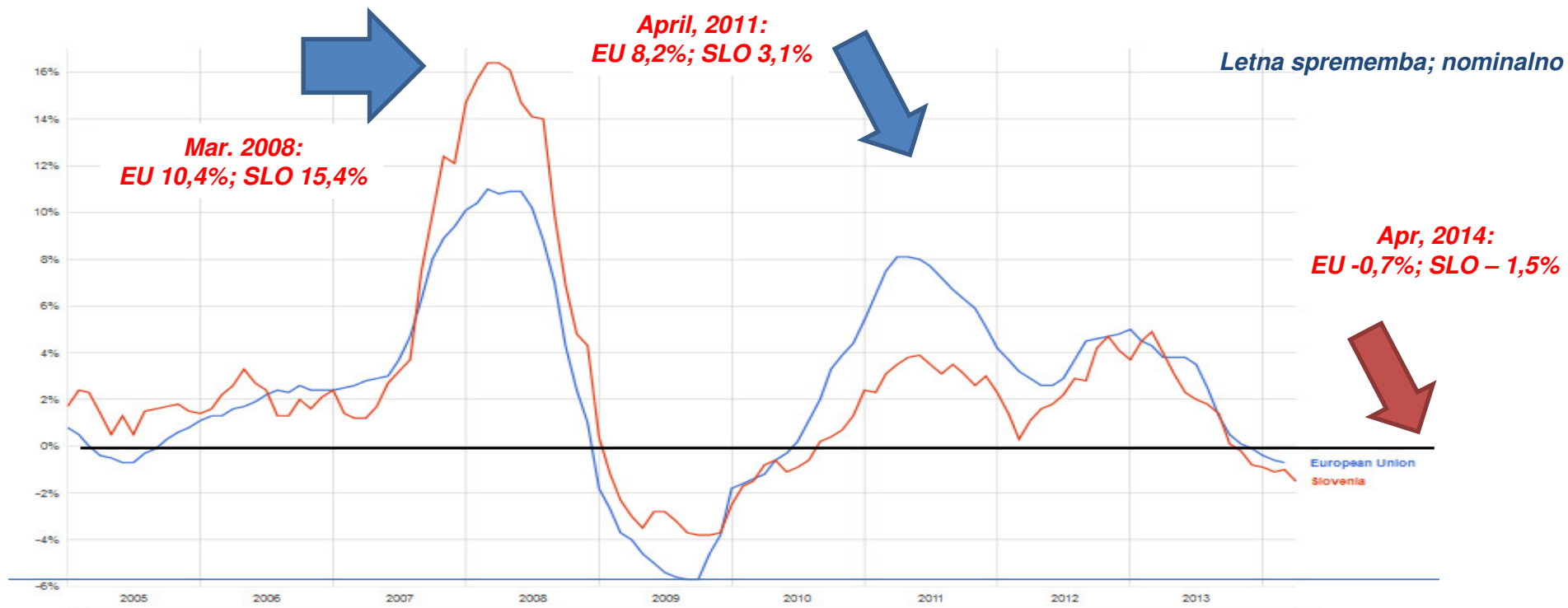
Oscilacije so v Sloveniji so (bile) večje; presežna rast v 2008 in tudi v 2011 in 2012! Umiritev v 2013!

Razvoj cen v agroživilski verigi

Primerjava proizvajalčevih cen hrane (brez pijač) EU-SI

Presežna rast v 2008; zaostajanje v 2010 in 2011, pospešek v 2012.

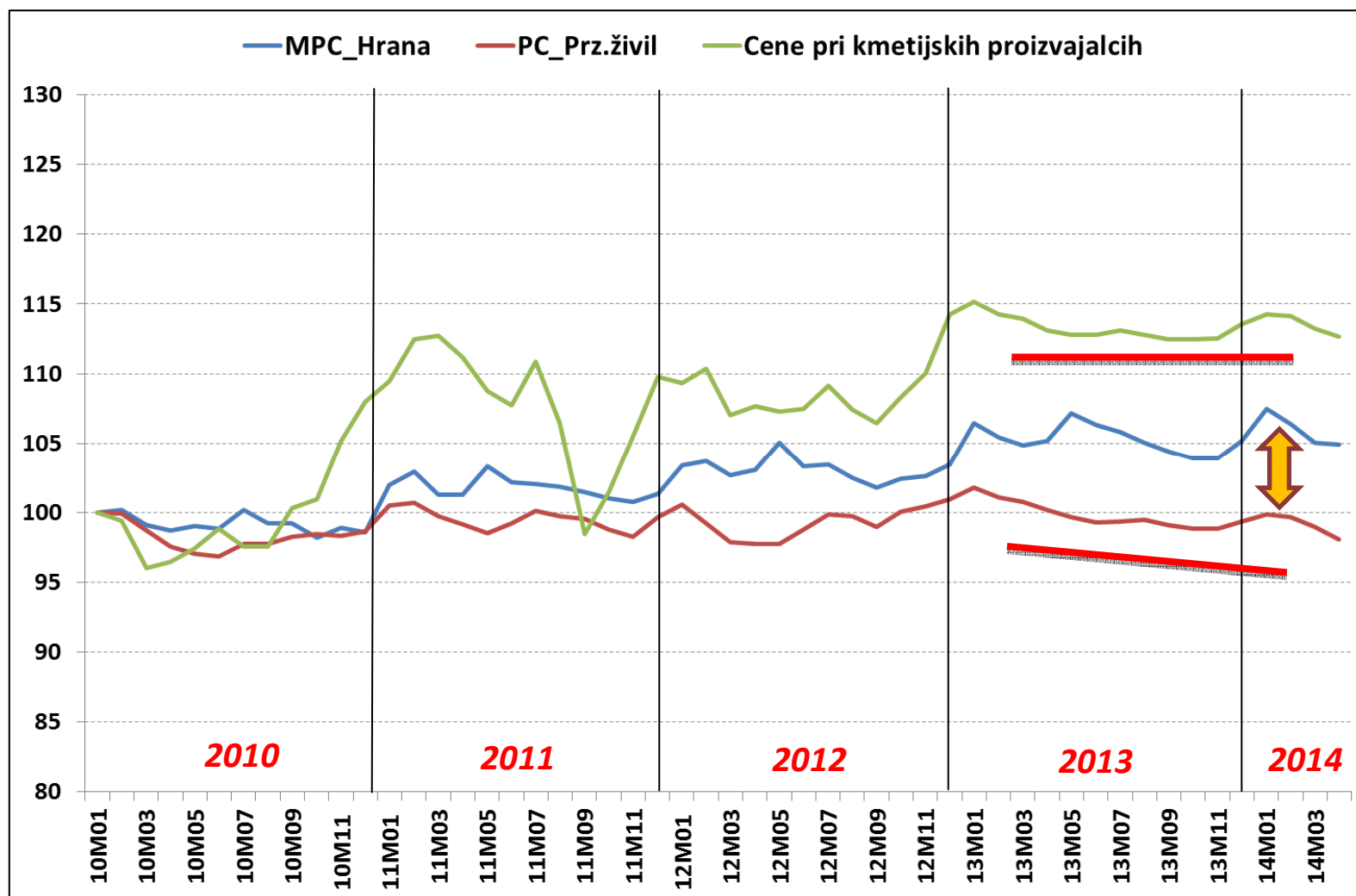

Gibanja cen v živilski verigi – Slovenija

*Cene kmet. surovin formirale „plato“, PC-ŽPI rahlo upadajo, MPC nihajo.
Cenovna dispariteta ostaja velika.*

SURS, 2014

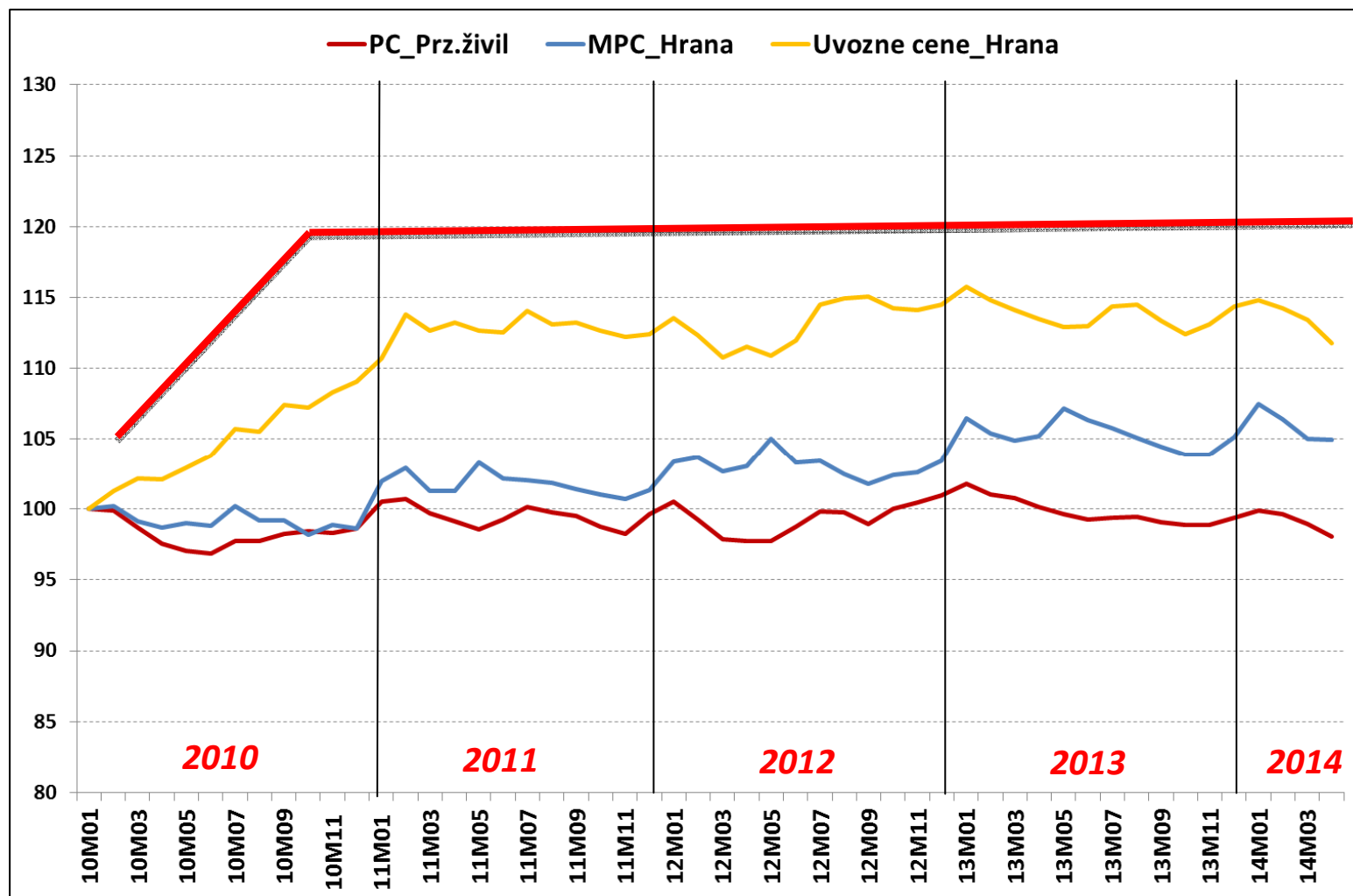
Realni indeks; 2010M01=100

Vpliv mednarodne menjave na cene v Sloveniji

Uvozne cene hrane stagnirajo.
A znižanje v Q1 nakazuje trend?

Indeks 2010M01=100

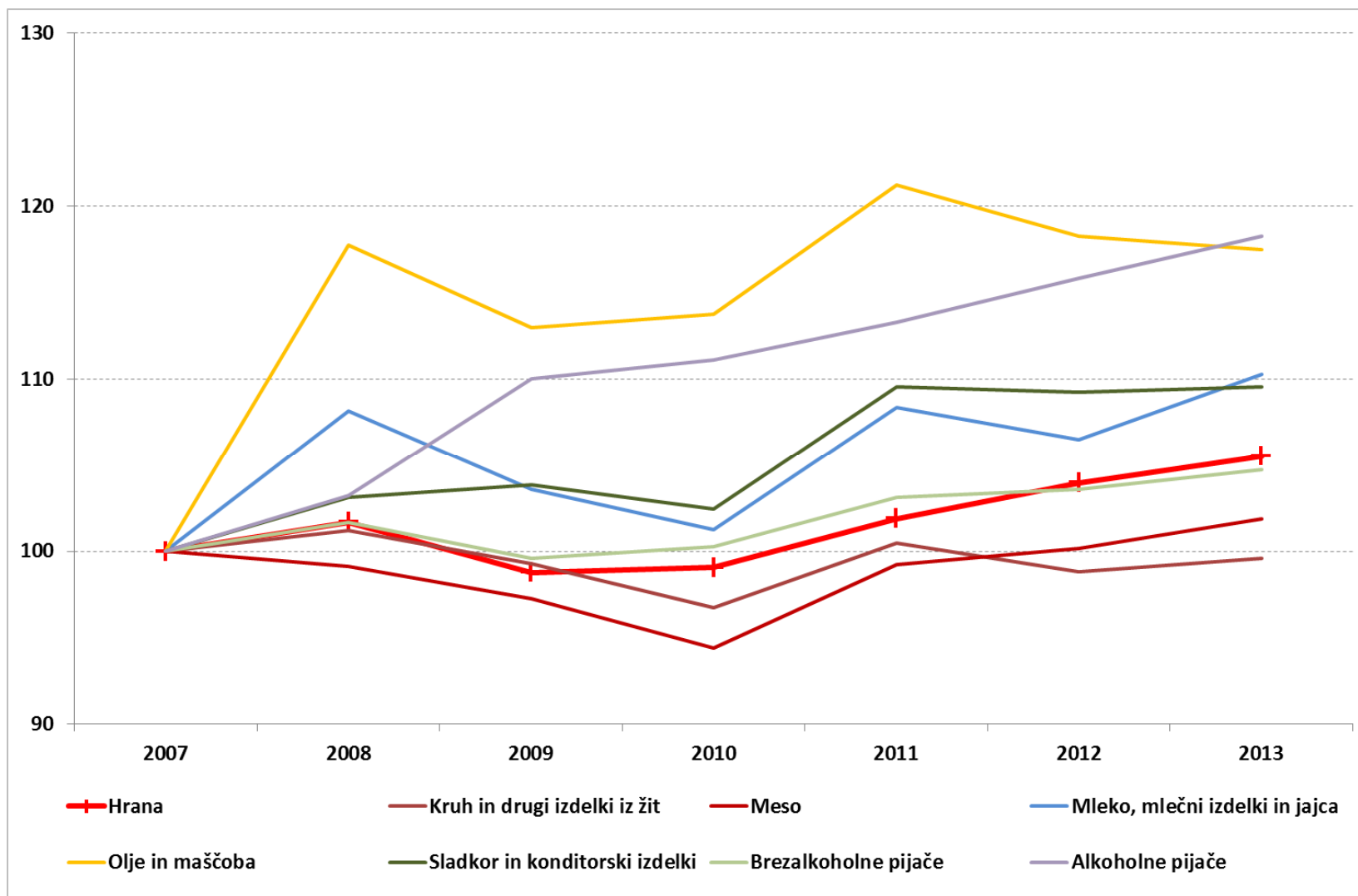

Gibanja maloprodajnih cen po skupinah *Slovenija*

V letu 2012 1,5-% realna rast agregata "Hrana"

Opazen dvig MPC v skupinah „mleko“, „alk. pijače“ in „meso“.

Realni indeks
2007=100

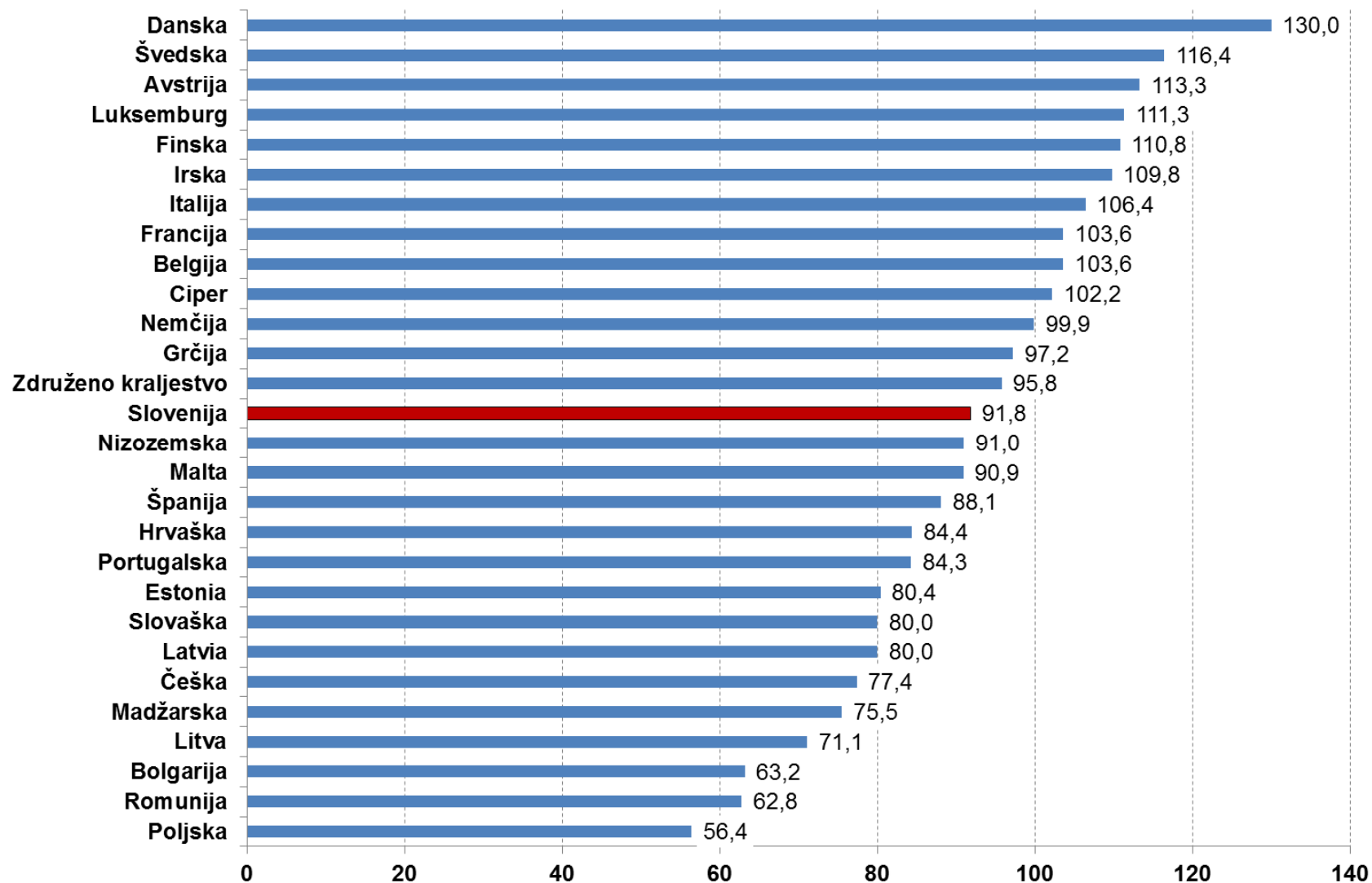

Komparativni cenovni indeks hrane (2012)

MPC hrane so v Sloveniji na ravni 91,8% EU15, kar je za 0,2 o.t. več, kot v 2011!

(2008=87%, 2009=90,7%, 2010=90,6%, 2011=91,6%)

EU15=100

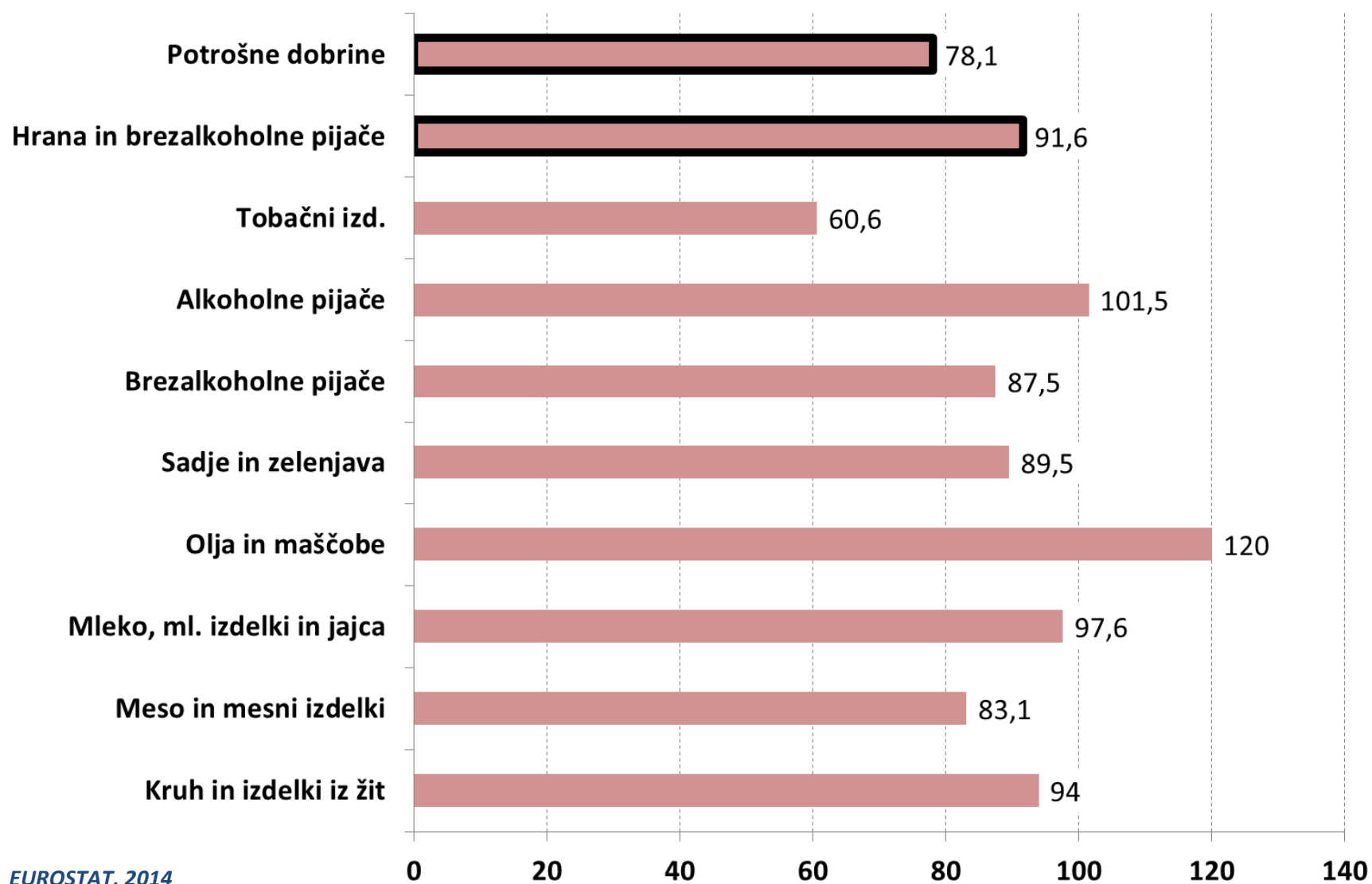

Komparativni cenovni indeks po skupinah (2012)

KCI hrana in BAP čedalje bolj presega potrošne dobrine.

Pospešek pri mleku ter kruhu...

EU15=100

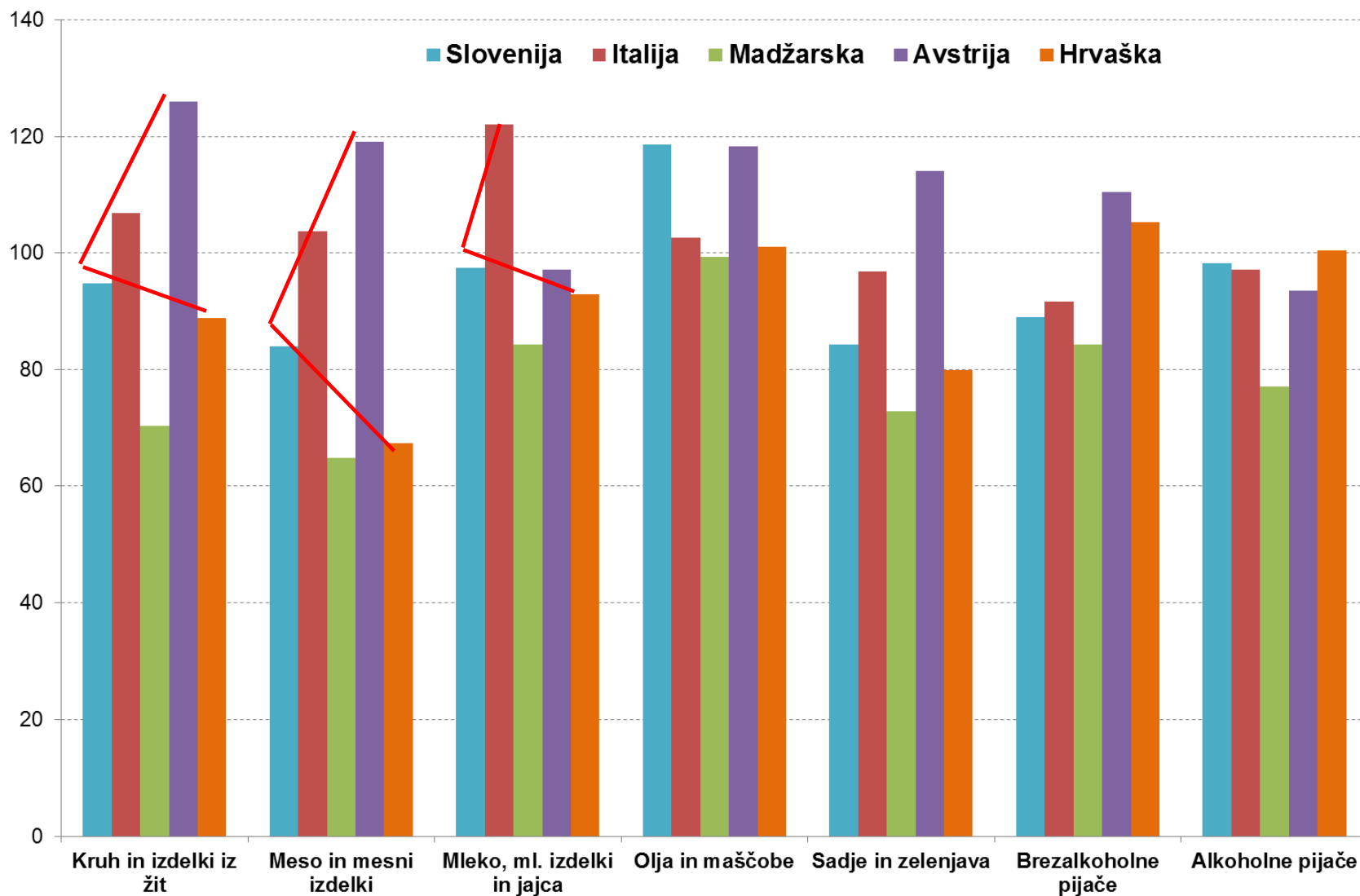

Komparativni cenovni indeks po državah (2012)

Ali so KCI lahko prognostiki trgovinskih tokov?

Hrvaška in meso

EU15=100

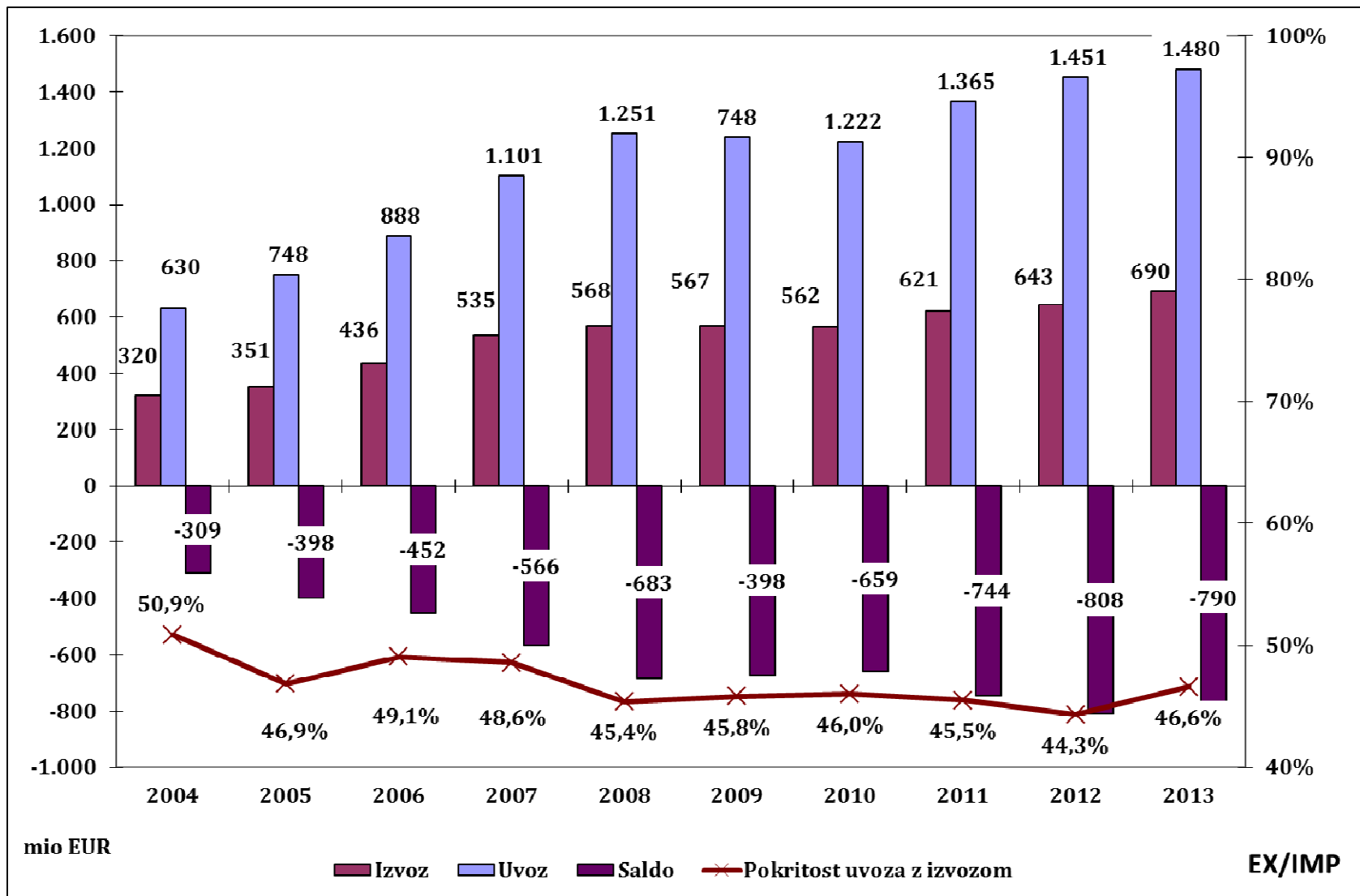
ZUNANJETRGOVINSKA MENJAVA

Zunanjetrgovinska bilanca za predelana živila

Nadaljevanje rasti vrednosti izvoza - po povečani stopnji (Indeks 13/12 =107,2)

Zmanjšanje trenda rasti izvoza (Indeks 13/12 =102,0)

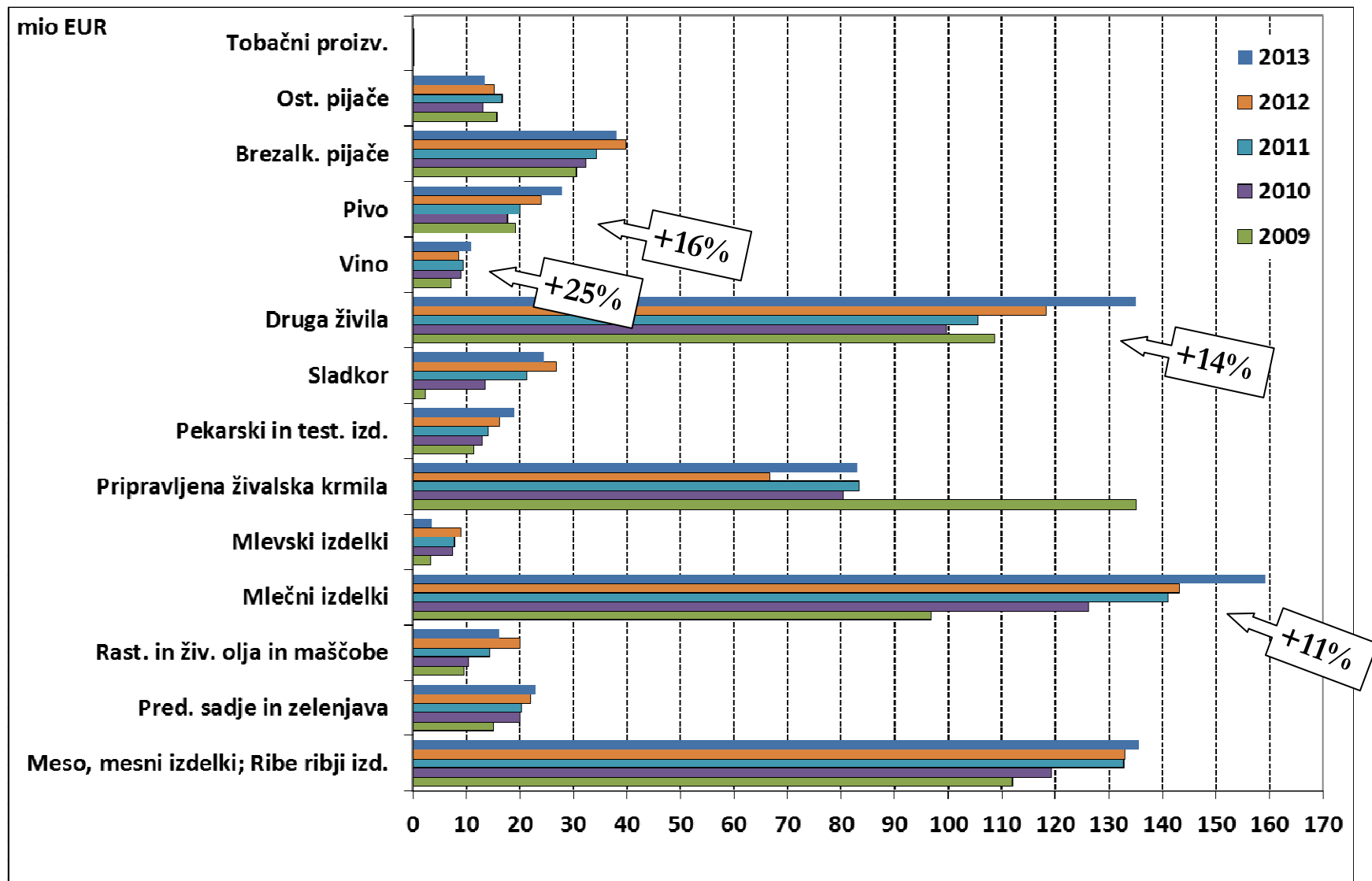
Posledično se pokritosti uvoza z izvozom nekoliko izboljša.

Zunanjetrgovinska bilanca IZVOZ

Pospešek v kategorijah: „druga živila“, mleko, pivo in vino

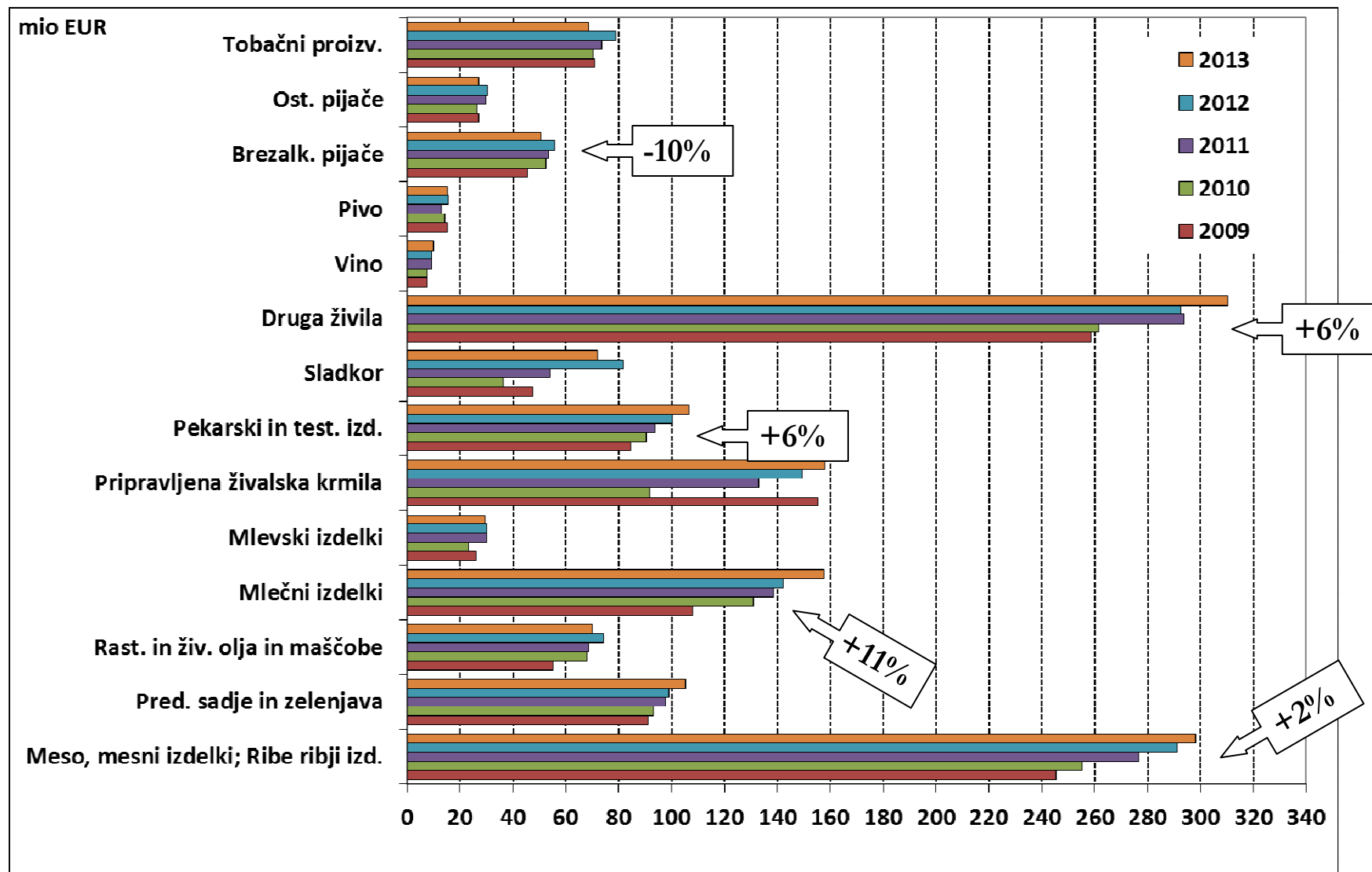
Stagnacija v izvozu mesa ter padec BAP

Zunanjetrgovinska bilanca UVOZ

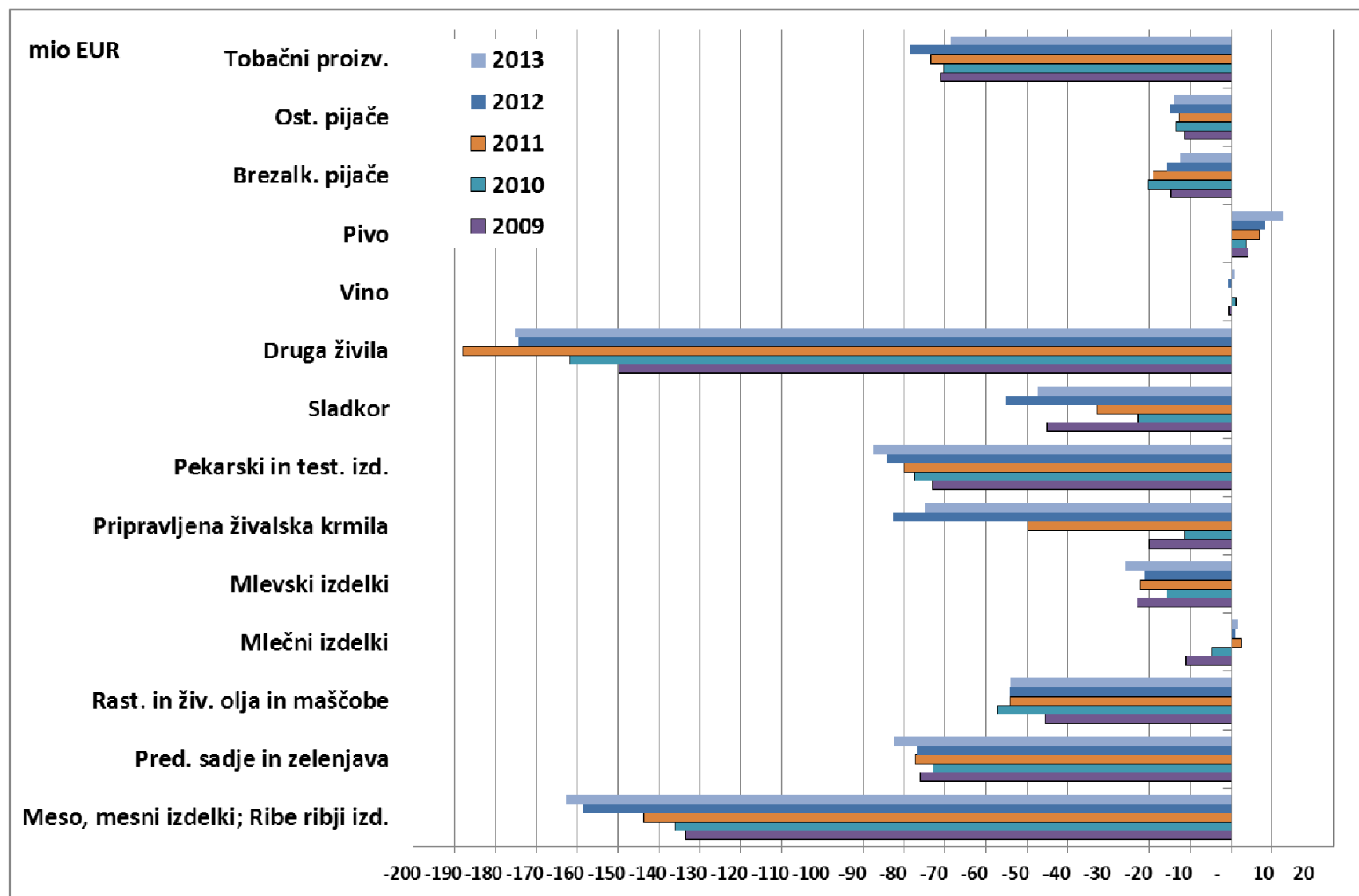
Vse ključne kategorije počasi, a vztrajno rastejo!

Pospešek pri uvozu mleka in izd.

Zunanjetrgovinska bilanca SALDO

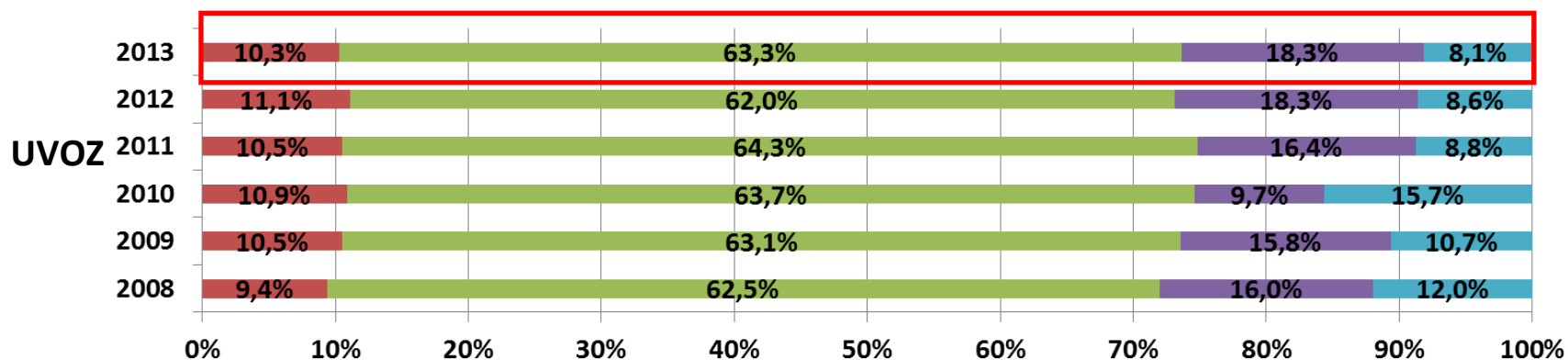
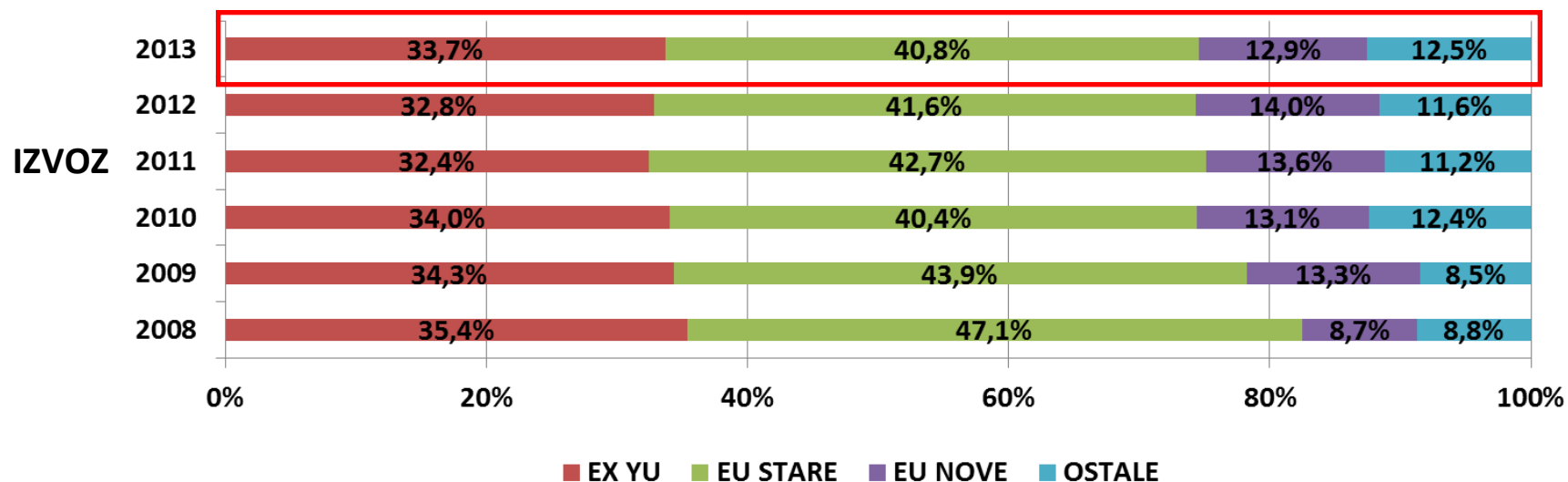
“Občuten“ ZTB presežek pri pivu, minimalen pri mleku in vinu!

Regijska struktura zunanje trgovine

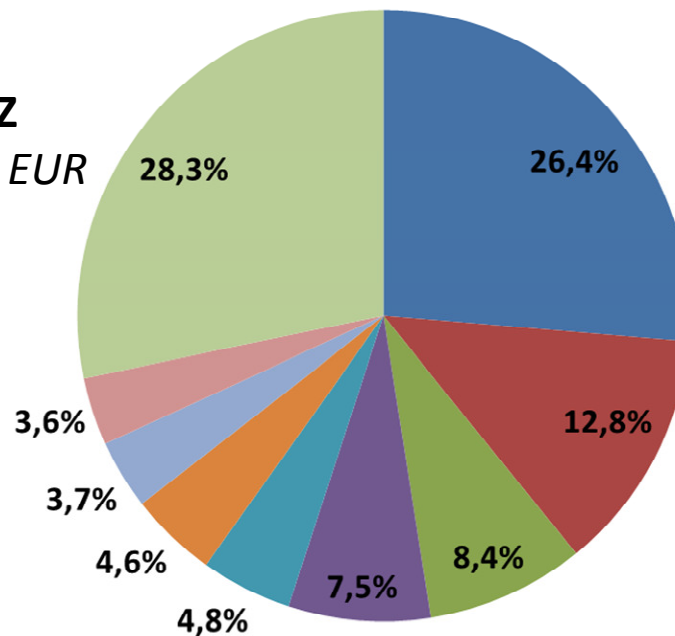
Izvoz : *Ni večjih sprememb*

Uvoz: *Nadaljevanje rasti deleža NMS in tudi ex-YU!*

Struktura zunanje trgovine po državah 2013

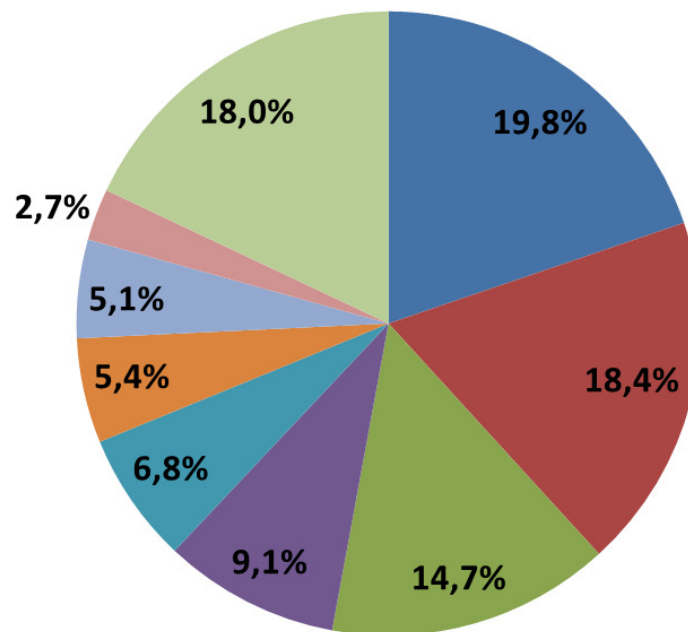
IZVOZ
690 mio EUR

- Italija
- Hrvaška
- Bosna in Hercegovina
- Avstrija
- Makedonija
- Kosovo
- Rusija
- Nemčija
- Ostale

Precejšnja
koncentracija
ZTB Slovenije.
Na uvozni strani
raste, na izvozni
upada.

UVOZ
1.480 mio EUR

- Nemčija
- Avstrija
- Italija
- Madžarska
- Hrvaška
- Poljska
- Nizozemska
- Srbija
- Ostale

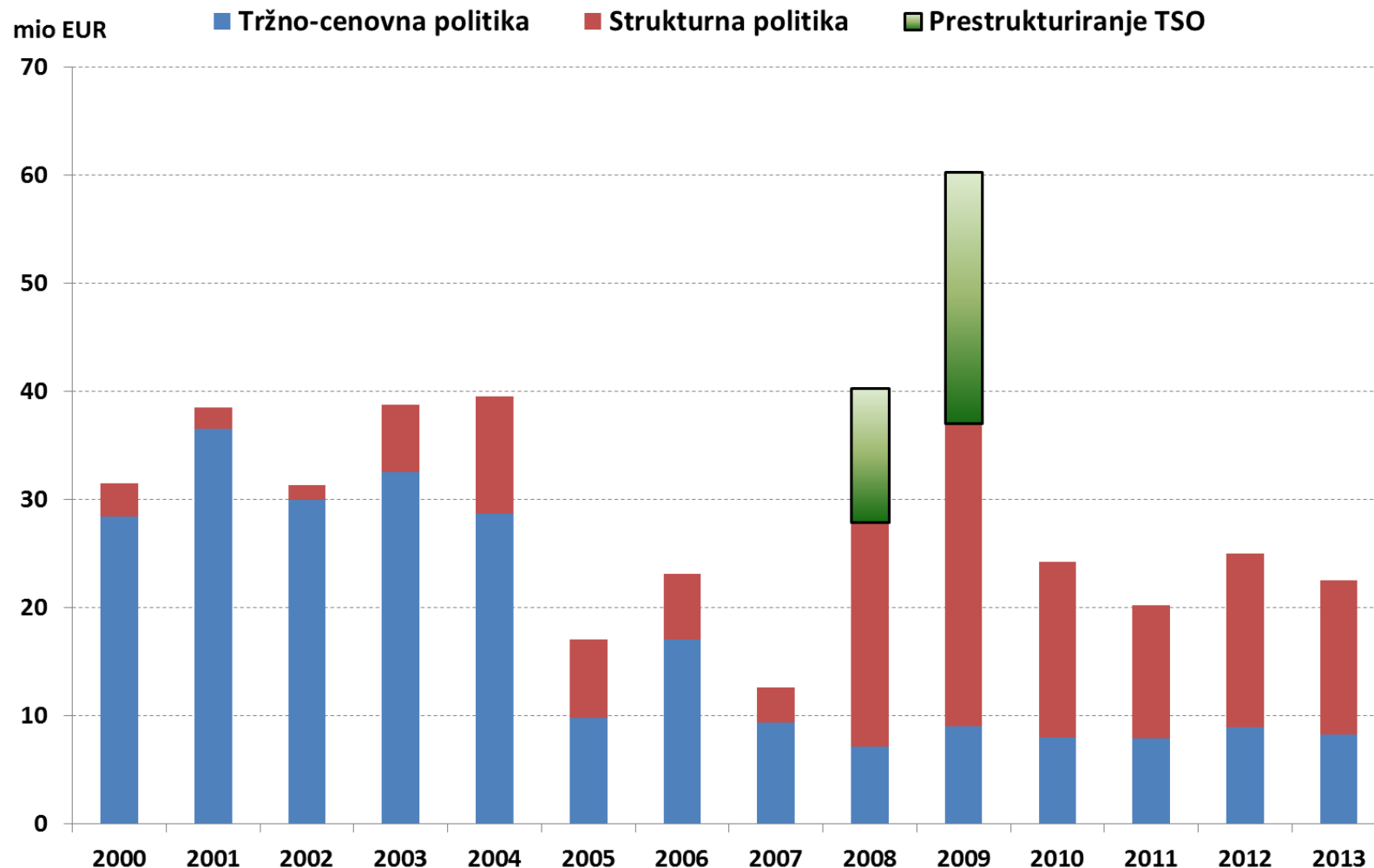
Proračunsko ukrepanje

Struktura proračuna za ŽPI

Zmanjšanje proračunskih transferjev v ŽPI za desetino (22,5 mEUR).

Pojemanje transferjev iz SP (manj izplačil PRP) in TCP (ni več podpore izvozu)

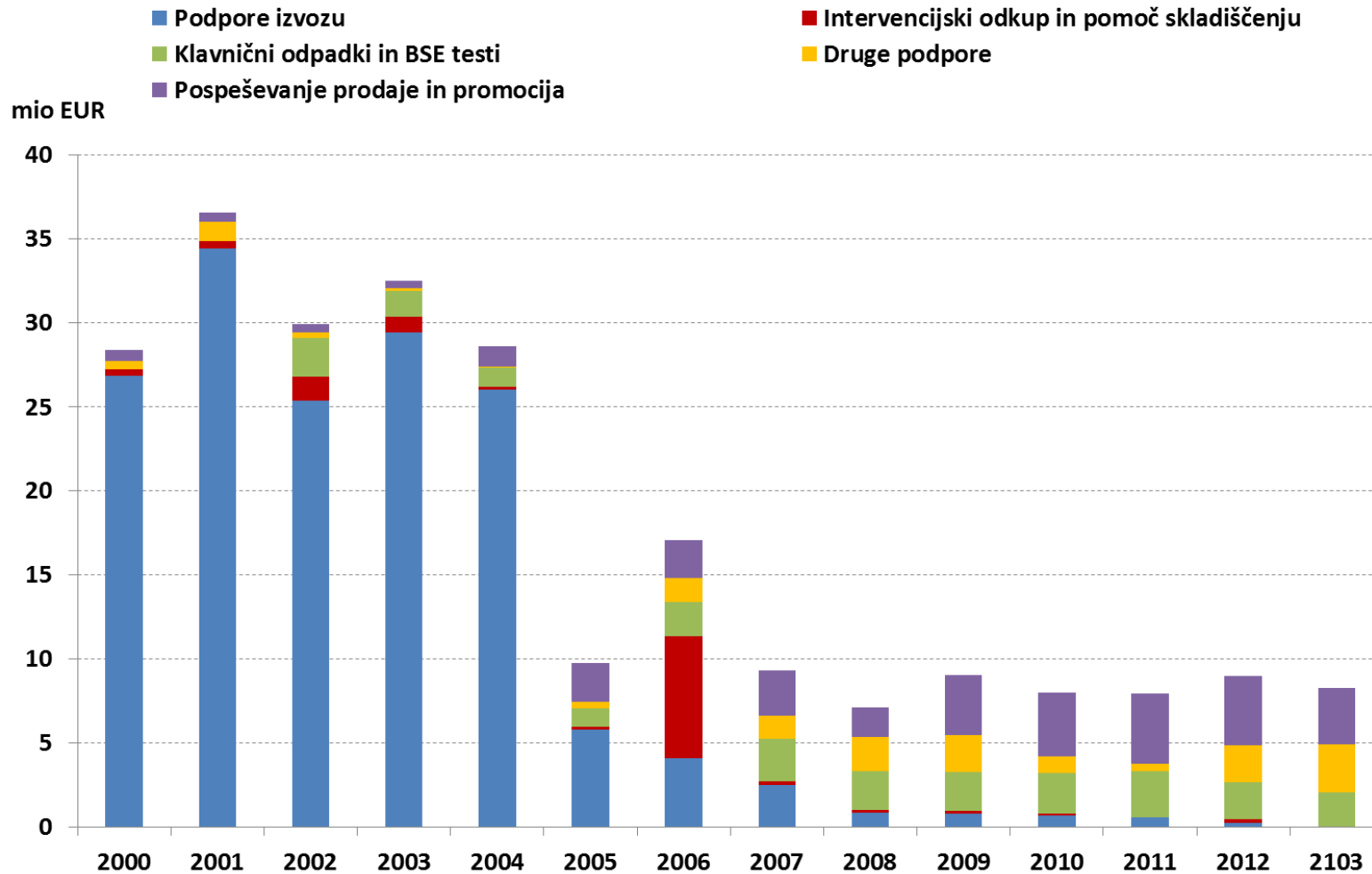
V letu 2013 cca. 3,6% proračuna MKO, leta 2000 = 20%.

Ukrepi tržno-cenovne politike

Promocija ostaja ključni element TCP, a se zmanjšuje.

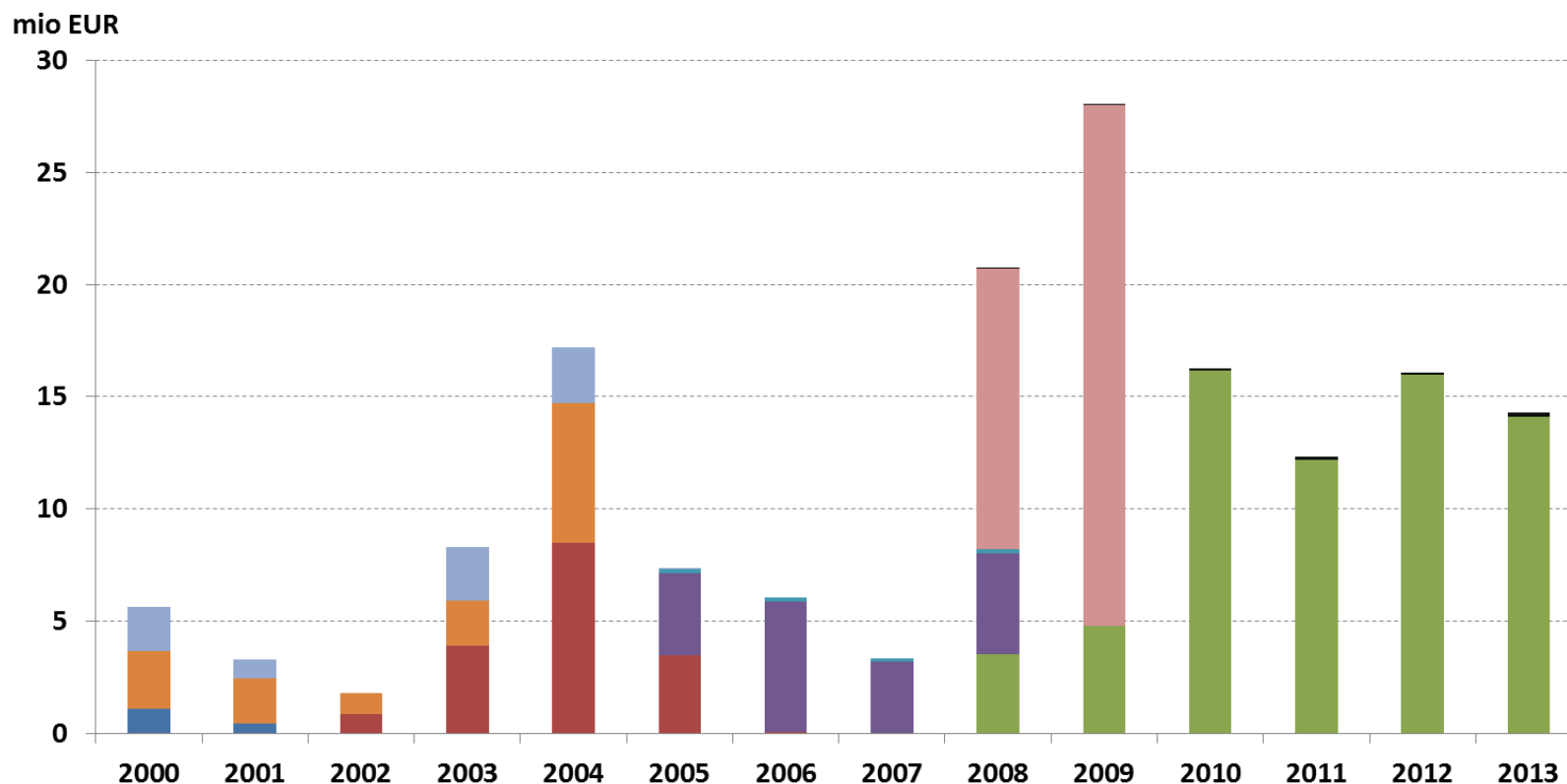
34% TPC - pomoč ogroženim osebam...

Ukrepi strukturne politike

Pojemek izplačil PRP – dod. vrednosti kmet. proizvodom... ... kreditni krč?

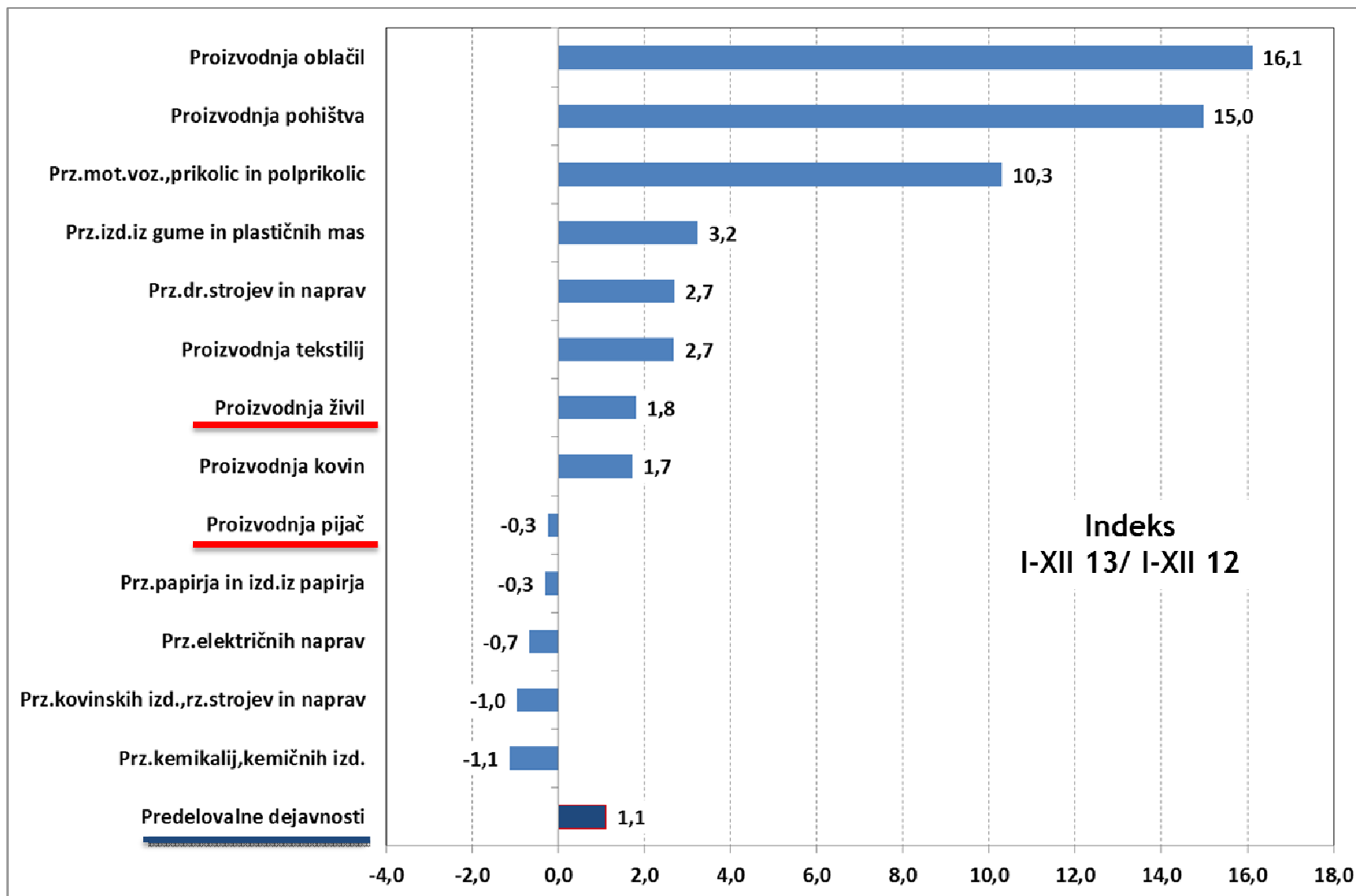
- Prestrukturiranje zadrug
- Prestrukturiranje TSO
- EPD, PRP - Trženje kakovostnih kmetijskih in živilskih proizvodov
- PRP-Dodajanje vrednosti kmetijskim proizvodom
- Naložbe v hladilnice za sadje
- Podpore skupinam proizvajalcev
- Program podpor za prestrukturiranje živilstva
- EPD, PRP - Izboljšanje predelave in trženja kmetijskih proizvodov
- SAPARD - Naložbe v predelavo in trženje

POSLOVANJE V LETU 2013

Indeksi obsega industrijske proizvodnje v 2013

Leto je bilo zaznamovano s ponovnim krčenjem fizičnega obsega ind. proizvodnje

Poslovanje v letu 2013

Pospešitev zmanjševanja št. zaposlenih

Ponovno precejšnje realno znižanje sredstev.

Ponovni realni upad prihodkov od prodaje – pod 2 mrd EUR!

Prvič poslabšanje trenda pri izvozu in izvozni usmerjenosti!

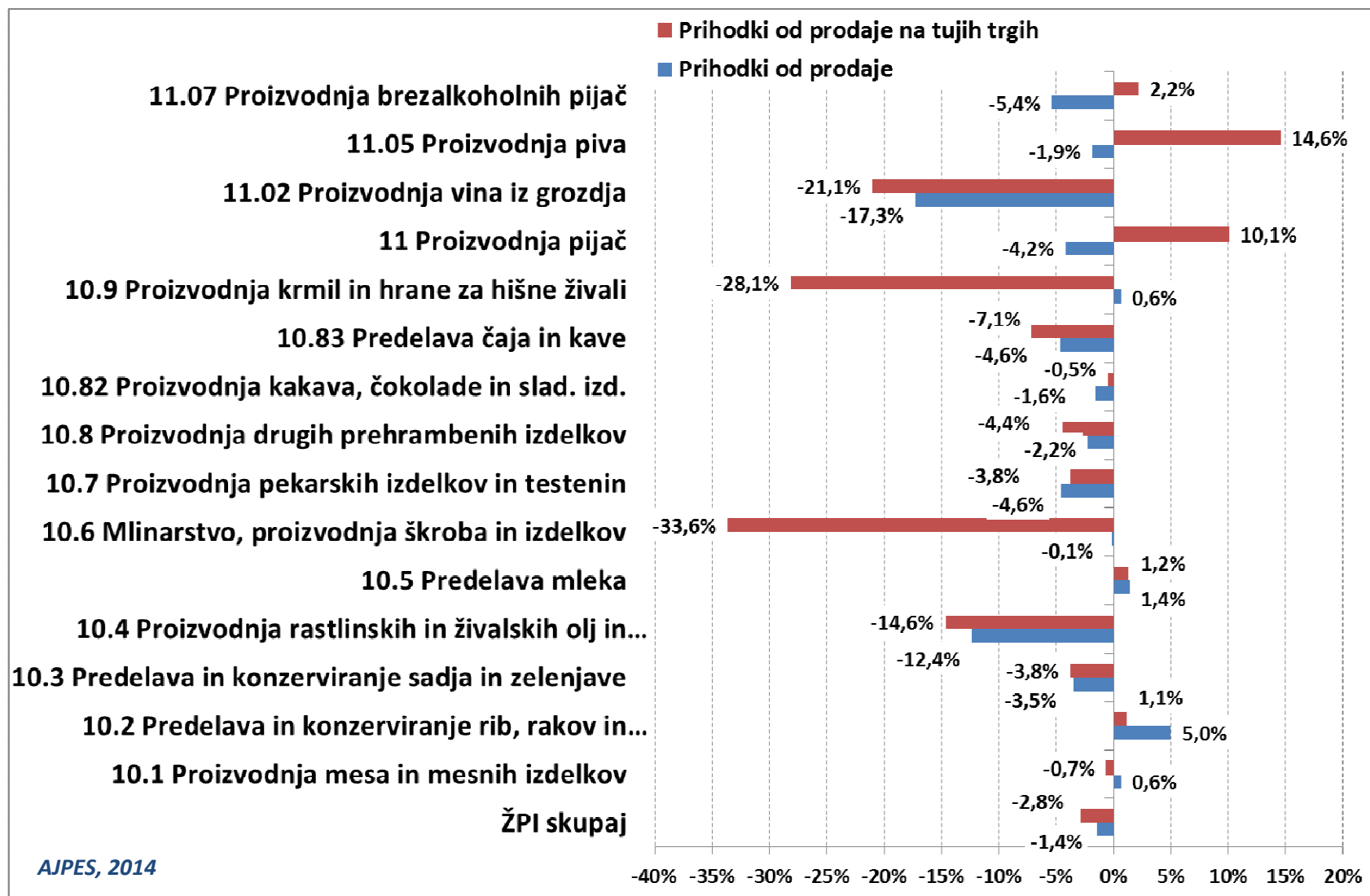
	2013	Indeks 2013/12	Indeks 2013/08
<i>Št. podjetij</i>	642	104,1	120,7
<i>Št. zaposlenih</i>	12.516	97,1	87,2
<i>Sredstva (mio €)</i>	2.363	94,5	75,6
<i>Prihodki od prodaje (mio €)</i>	1.995	98,6	93,0
<i>Prihodki od izvoza (mio €)</i>	439	97,2	109,8
<i>Izvozna usmerjenost (%)</i>	22,0	98,5	118,1

Spremembe prihodkov od prodaje in izvoza 2013

1,4-% realni padec REALIZACIJE v ŽPI (C = -0,8%)

V 2013 upad fizičnega obsega!

V ŽPI 2,8-% agregatni padec IZVOZA (C = -0,6%)

Uspešnost poslovanja v letu 2013

Po nekaj letih minimalni realni porast produktivnosti v ŽPI!

Podobna rast tudi v agregatu "Predelovalne d." (+1,4%)

Minimalno se je povečala tudi DV/zap.

Agregat "Predelovalne d." => DV/zap. +4,5%

Dejavnost ŽPI je leto 2013 zaključila s 23,7 mio EUR neto izgube!

	<i>2013</i>	<i>Indeks 2013/12</i>	<i>Indeks 2013/08</i>
<i>Produktivnost (€)</i>	159.397	101,5	106,6
<i>Dodana vrednost na zap. (€)</i>	34.440	102,4	101,8
<i>Dobiček / izguba na zap. (€)</i>	-1.892	319,1*	-2.720,8 *
<i>Donosnost sredstev (ROA)</i>	-1,00%	0,2%*	-1,4% *
<i>Donosnost prodaje (ROS)</i>	-1,19%	0,2% *	-1,9% *

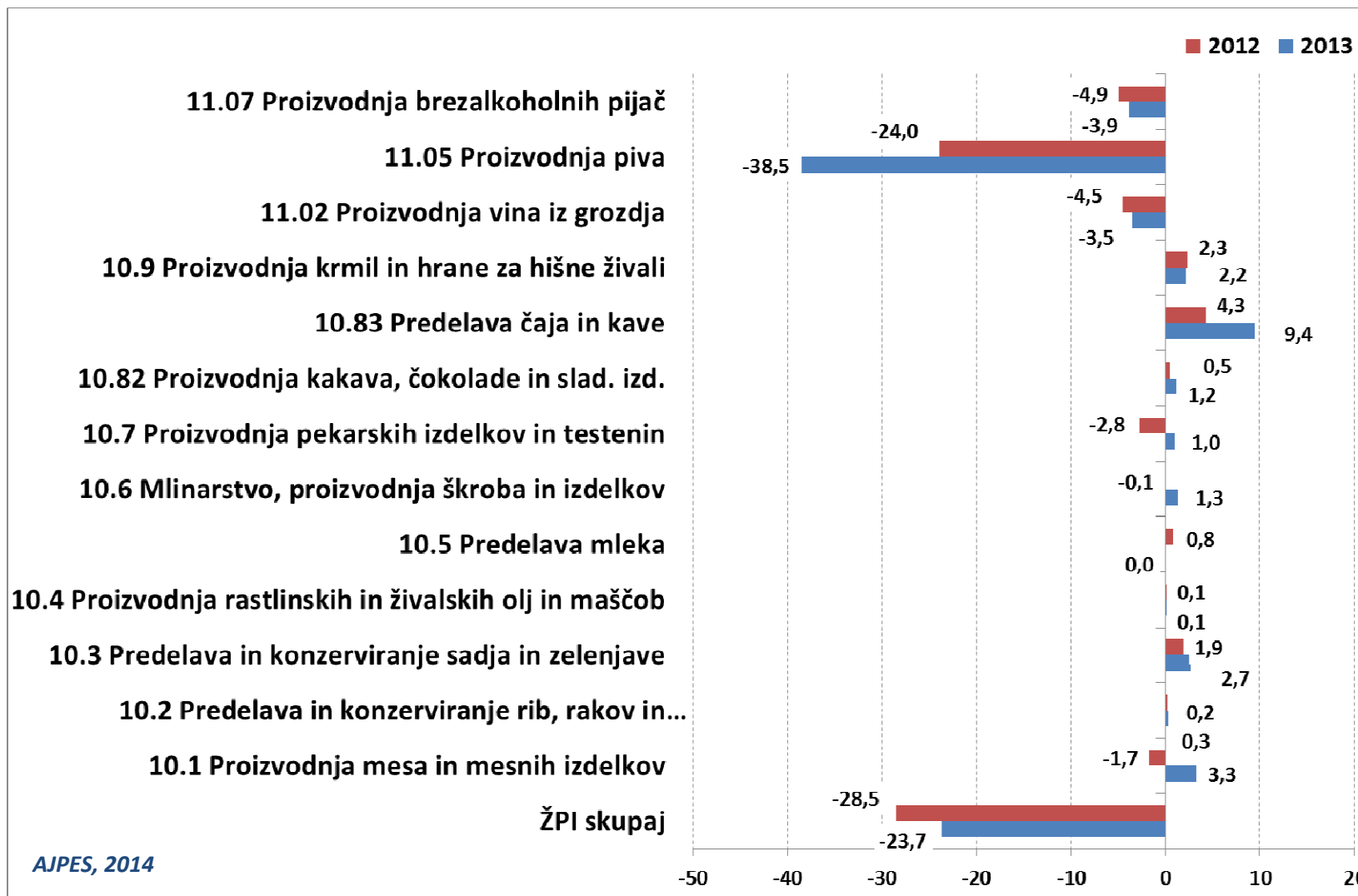
*Opomba: * absolutna razlika*

Neto čisti dobiček/izguba 2013

Rahlo izboljšanje slabega poslovnega rezultata.

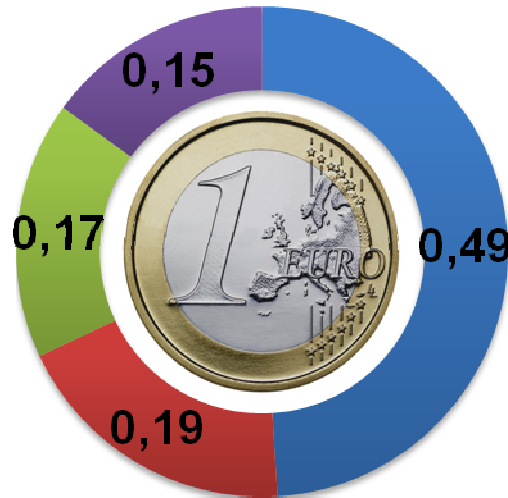
Glavnino izgube so prispevale družbe v dejavnosti pijač (oslabitve in odpisi)

Mesnopredelovalna industrija, pekarstvo ponovno z mini-dobičkom...

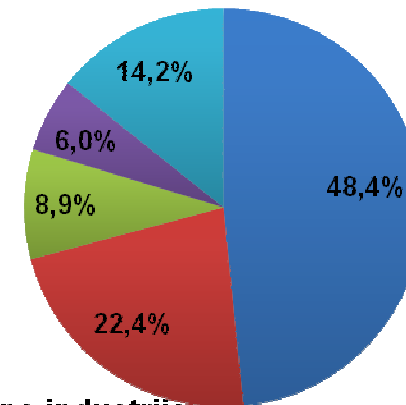
Who gets what? Slovenia 2009

Prehranski evro

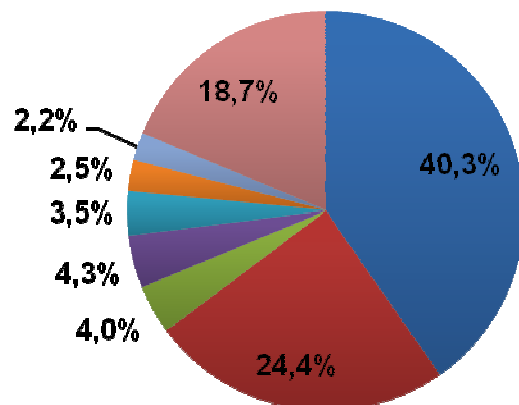
- Dodana vrednost
- Uvoz hrane za končno potrošnjo
- Uvoz proizvodov za vmesno potrošnjo
- Davki

Neto poslovni presežek (50% DV)

- Kmetijstvo *Faktorski dohodek!*
- Trgovina
- Živilsko predelovalna industrija
- Poslovanje z nepremičninami
- Ostalo

Sredstva za zaposlene (50% DV)

- Trgovina
- Živilsko predelovalna industrija
- Transport
- Storitve pri zaposlovanju
- Kmetijstvo
- Pravne in poslovne storitve
- Finančne storitve
- Ostalo

ZAKLJUČKI

Zaključki – izzivi (i)

- A smo v (*nevarnem*) stanju, ko se veliko dogaja, a nič konkretnega ne zgodi, premakne...
- ... če pa že, pa pogosto v napačno smer?
 - Ekonomsko-politične razmere?
 - Upad domačega povpraševanja (*trgovina na drobno, real. prih. - 0,7%!*)
 - Težave pri izvoznih aktivnostih.
 - Odprti procesi temeljitih lastniških sprememb v nosilnih družbah...
 - Anomalije v vertikalnih odnosih
 - Zagotavljanje razumnega podpornega okolja za (*profesionalno oz. stebrno*) agroživilstvo.
 - ...
- Kako ustvariti konkurenčnejše agroživilstvo? (*in Slovenijo*)

Zaključki – izzivi (ii)

- Tempo pri tem nedvomno daje država (?)...
- ...ki pa mora imeti umerjeni kompas ter izbrati smer na podlagi razumevanja razmer in učinkov.
- Žal je takih držav čedalje manj - prevladuje teža interesnih skupin in ne zdrava pamet „vladarja“...
- Kako se profesionalno oz. stebrno agroživilstvo „znajde“ v interesnem agro-korporativizmu, kot se je izoblikoval v Sloveniji?
- Primer PRP 2014-2020, ali „Kdo bodo zmagovalci?“
 - Sredstev za „stebrne naložbe“ v ŽPI bo, kot kaže, manj.
 - Ali je panoga pripravljena za nove oblike podpore iz PRP?
 - Poudarek bo na **prenosu znanja, sodelovanju** (EIP), kjer je deficit...
 - ...pa vendar, a v branži obstajajo absorpcijske kapacitete (*mehka infrastruktura in ideje*)?
 - Da ne bi ponovno „zmagovali“ ezoteriki in (*glasni*) ekonomski marginalci.
- Kdo bo že kriv?

14. Vrh kmetijskih in živilskih podjetij

4. junij 2014

Grand Hotel Bernardin

Portorož

STANJE V SLOVENSKI ŽIVILSKOPREDELOVALNI INDUSTRIJI

doc. dr. Aleš KUHAR